

ЩОДО КЛАСИФІКАЦІЇ ТОВАРІВ: МИТНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ ON THE CLASSIFICATION OF GOODS: CUSTOMS AND LEGAL ASPECT

Князев В.С.,
К.Ю.Н.

У статті досліджується поняття «товару» та «майна» визначені у нормативно-правових актах, а також їх науково-теоретичне тлумачення. Наголошено на практичній та науково-теоретичній необхідності класифікації майна, розпорядження яким віднесене до компетенції митних органів. Зазначено, що правомочність розпорядження товарами (майном) визначена доктриною цивільного та господарського права і означає юридично забезпечену можливість визначення і вирішення юридичної долі майна шляхом зміни його належності. Розпорядження товарами, транспортними засобами комерційного призначення в контексті діяльності митних органів є складною процедурою, наділеною рядом особливостей, притаманних саме цим адміністративно-правовим відносинам. Класифікація структурних елементів, що у своїй сукупності створюють певне явище (у нашому випадку явище правового характеру – тобто систему), сприяє більш цілісному теоретичному та практичному сприйняттю явища загалом. Сама класифікація може бути використана задля отримання інформації щодо різнобічної характеристики предмета дослідження – у нашому випадку це майна, що перейшло розпорядження митних органів.

Водночас всі зазначені у науковій літературі критерії та класифікації можуть бути доповнені ще однією, обумовленою особливістю джерел походження товарів (майна) яке потрапляє у розпорядження митних органів. Також на таку класифікацію впливатиме особливість процедур здійснення розпорядження таким майном. Таким чином, мова йде про наступні види товарів (майна): товари на складах тимчасового зберігання; товари, транспортних засобів на складах митних органів; вилучені проби та зразки; товари, вилучені митницями.

Ключові слова: майно, митні органи, матеріальні цінності, розпорядження, товари, контрафактні товари, особисті речі, піратські товари, об'єкти права інтелектуальної власності.

Concepts of "goods" and "property" that are determined in regulatory acts are researched in the paper. Moreover, its' scientific and theoretical essence is identified too. There is stressed on practical and scientific and theoretical demand to classify property ordering about which is covered by Customs Authorities competency. There is indicated, that competence of ordering about goods (property) is determined by doctrine of Civil and Commercial law and means legally provided the opportunity to determine and resolve the legal fate of the property in the way of changing its ownership. Ordering about goods, vehicles for commercial goals is comprehensive procedure in the context of Customs Authorities activities. This procedure has a raw of peculiarities inherent in these administrative and legal relations. Classification of pieces of composition that creates a certain phenomenon (in our case phenomenon of legal character, namely system) supports more holistic theoretical and practical perception of phenomenon in general. The classification could be used for receiving of information about different features of the object of research. In our case property that is passed into ordering about of Customs Authorities.

Simultaneously, all criteria and classifications that are mentioned in scientific literature could be supplemented with one more. This additional classification is caused by peculiarities of resources of origin of goods (property) which is passed into ordering about of Customs Authorities. The characteristic of ordering about such property procedures would influences on this classification. Thereby, we are talking about such types of goods (property) as: goods in temporary storage warehouses; goods, vehicles in storage warehouses of Customs Authorities; removed samples and specimens; goods that are removed by Customs.

Key words: property, Customs Authorities, tangibles, ordering about, goods, counterfeit goods, private things, pirated goods, Intellectual Property Rights objects.

Актуальність теми дослідження. В умовах продовження курсу реформ та ринкових перетворень в Україні, а також посилення процесу її інтеграції до світового і європейського співтовариства відбувається збільшення обсягу та видів зовнішньоекономічних операцій, посилюється міграційні процеси. Митні органи України відповідно до покладення на них завдань зобов'язані проводити облік, зберігання, оцінку вилученого, прийнятого на зберігання, розміщеного у митний режим відмови на користь держави майна, а також майна, виявленого в зоні митного контролю, власник якого невідомий та розпорядження ним. Також у випадках, передбачених законом, митні органи здійснюють провадження у справах про порушення митних правил та у справах про адміністративні правопорушення, що також може потягнути за собою надходження майна у розпорядження митних органів [1].

Правомочність розпорядження визначена доктриною цивільного та господарського права означає юридично забезпечену можливість визначення і вирішення юридичної долі майна шляхом зміни його належності, стану або призначення. Зазначене теоретичне розуміння повною мірою може бути віднесене і до питання розпорядження майном митними органами України.

Загалом право розпорядження, як і право користування, визначає динаміку відносин власності, що полягає у вчиненні власником певних активних дій щодо речі. На підставі права розпорядження власник має можливість передати своє право власності на річ іншим особам, фізично знищити річ, покинути, відмовитись від речі. Вчиняючи такі дії, власник фактично визначає майбутнє

речі, її подальшу юридичну долю. Визначення долі речі здійснюється на підставі усвідомленої волі особи. Дії особи щодо припинення права власності на річ, вчинені всупереч волі власника, не можна розглядати як право розпорядження [2, с. 31].

Розпорядження товарами, транспортними засобами комерційного призначення в контексті діяльності митних органів є складною процедурою, наділеною рядом особливостей, притаманних саме цим адміністративно-правовим відносинам. Однією із особливостей є перебування товару в статусі «під митним контролем», в якому зазвичай перебуває майно, яке переходить в розпорядження митних органів. Окрім цього, в розпорядження митних органів переходить різне за категоріями майно, набуття прав на яке відбувається за окремими правовими підставами. Сучасні дослідники наголошують, що, за результатами проведених протягом минулих років перевірок ефективності дій державних органів влади при здійсненні операцій з вилученням, конфіскованим і безхазяйним майном Рахункова палата України та інші центральні контролюючі органи дійшли висновку щодо відсутності в Україні цілісної системи нормативно-правового регулювання та бухгалтерського обліку при здійсненні зазначених операцій. Дія чинних нормативно-правових актів встановлює певні особливості діяльності для кожного державного органу, однак не забезпечує єдиних підходів у здійсненні цих операцій, що, у свою чергу, не забезпечує достовірність визначення вартості майна, що переходить у власність держави, його реальні обсяги та, відповідно, не дозволяє ефективно планувати надходження бюджету від

такого роду діяльності. Крім того, чинні нормативні акти в цій сфері містять детальні норми щодо розпорядження, які дозволяють застосовувати їх по-різному і не визначають детального, чіткого порядку поводження з майном, що на різних підставах переходить у власність держави. Отже, актуальними питаннями наукових розвідок залишається розробка принципів та показників ефективності у цій сфері діяльності Держмитслужби України [3].

Аналіз останніх досліджень. Питання щодо класифікації майна яке перебуває у розпорядженні органів державної влади, у тому числі сутності та видів товарів, що вилучаються чи приймаються на зберігання митницями та операції з ними висвітлювали у своїх роботах І. Бережнюк, О. Вакулич, П. Пашко, С. Терещенко, Л. Письмаченко, Л. Прус, А. Берзан, О. Грачов, Н. Жанарбаєва, М. Каленський, С. Коляда, У. Романюк, Є. Корнієнко, М. Разумей, Л. Письмаченко, Н. Єсипчук, Т. Єдинак, В. Фоменко та інші. Деякі проблеми, пов'язані з державним майном, досліджували у своїх працях А. Гальчинський, І. Лукінов, О. Пасхавер, М. Четов. Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано аналіз поняття «майно, що перейшло у власність держави», здійснення його класифікації свідчить, що дана тема, практично не досліджувалась.

Метою статті є визначення критеріїв класифікації майна, що перейшло розпорядження митних органів. Результати дозволять отримати комплексне дослідження цієї правової категорії для його подальшого використання у практичній діяльності державних служб, посадових осіб митних органів та суб'єктів підприємницької діяльності.

Виклад основного матеріалу. Поняття «класифікація» походить від латинського *classis* – розряд, клас. Латинський корінь визначає «квінтесенцію» цього поняття, його найістотніше, найсуттєвіше значення: поділ предметів певної сукупності за спільними ознаками з утворенням системи класів цієї сукупності. Під класифікацією розуміють систему підпорядкованих за певною ознакою понять (класів) у певній галузі знань або діяльності людини, використовувану як засіб для встановлення взаємозв'язків між цими поняттями (класами). Будуючи таку систему підпорядкованих понять, використовують певні спільні ознаки, притаманні цим поняттям. Вони називаються ознаками класифікації і відіграють вирішальну роль в отриманні результату класифікації. Таким чином класифікація може бути використана задля отримання інформації щодо різнобічної характеристики предмета дослідження – у нашому випадку це майно, що перейшло розпорядження митних органів.

Класифікація структурних елементів, що у своїй сукупності створюють певне явище (у нашому випадку явище правового характеру – тобто систему), сприяє більш цілісному теоретичному та практичному сприйняттю явища загалом. З погляду практики, класифікація важлива тим, що будь-яка система, сформована і перенесена з теоретичної сфери у реальне життя, допомагає структурувати поведінку учасників суспільних відносин, пов'язаних з цим систематизованим явищем. Поведінка учасників відносин у такому випадку також має чіткий системний характер, що втілюється у практичній діяльності митних органів.

Під поняттям «система» прийнято розуміти певний визначений порядок у розташуванні і зв'язку частин будь-чого, у тому числі і у дії. Система – це форма організації, це ціле, що являє собою єдність закономірно розташованих і таких, що перебувають у взаємозв'язку між собою частин. Система будь-якого об'єкта характеризується цілісністю, тобто внутрішньою єдністю об'єкта, його відносною автономністю та незалежністю від навколишнього середовища [4, с. 1365]. Питання класифікації товарів має неабияке значення в маркетингу, оскільки від цього залежить вибір політики, яка відрізняється в залежності від виду товару. Неоцінима роль класифікації товарів є і в державній митній політиці. Оскільки від виду товару,

правильного його відношення до групи залежить розмір митних платежів, або звільнення від їх сплати, тощо.

Об'єктом систематизації виступають різноманітні товари або як це прийнято у господарському та цивільному законодавстві – майно, яке з певних причин опинилося у розпорядженні митних органів. Можна прийти до висновку, що майно є широкою категорією, яка включає в себе таке поняття, як товари. В свою чергу, поняття товари включає такі категорії як матеріальні цінності, речі, транспортні засоби (окрім комерційного призначення), припаси, багаж, об'єкти інтелектуальної власності, тощо. Наголосимо, що при застосуванні процедури розпорядження та зберігання товарів на складах митниці також вживається таке поняття, як «матеріальні цінності».

Визначення категорії «товар» у його співвідношенні з діяльністю митних органів наводиться і у міжнародному законодавстві. Так, в розумінні Угоди про Правила визначення країни походження товарів у Співдружності Незалежних Держав від 20.11.2009 року товаром є – будь-яке майно, як матеріал, так і продукт, у тому числі теплова, електрична, інші види енергії й транспортні засоби, які переміщуються через митний кордон (за винятком транспортних засобів, що здійснюють міжнародні перевезення пасажирів і товарів) [5]. Так само, згідно Директиви № 98/34/ЄС Європейського парламенту і Ради ЄС про процедуру надання інформації в галузі технічних стандартів і регламентів, а також правил надання послуг в інформаційному суспільстві від 22.06.1998 № 98/34/ЄС «товар – це будь-яка продукція, виготовлена промисловим способом, чи будь-яка сіль господарська продукція, в тому числі риба продукція».

В Угоді про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони Україна, Європейський Союз, та інші, від 27.06.2014 року конкретизується, що до товарів також відносяться легкові автомобілі, що мають походження зі Сторони ЄС та які класифікуються за товарною позицією 8703 згідно з правилами походження, встановленими у Протоколі I до цієї Угоди щодо визначення концепції «походження товарів» і методів адміністративного співробітництва [6].

Погодимося з визначенням Г.Пугачевського, який стверджує, що найважливішою категорією товару, предмета чи речі є їх властивість. Властивості – це ознаки, які притаманні матеріальним об'єктам і обумовлюють їхню відмінність або спільність із іншими предметами та проявляються при відношенні один до одного. Таке відношення може відбуватися в процесі виготовлення речей, їх використання, або вжитку. Прикладами властивостей предмета можуть слугувати його об'ємна форма, хімічний склад, фізична будова, конструкція, твердість, м'якість, колір тощо. Всі ці властивості є його об'єктивними ознаками. Іншими словами, все те, що надає визначеність предмету, вказує на його відмінність або схожість з іншими, становить його властивість [7].

В цілому правовідносинам із розпорядження товарами, транспортними засобами комерційного призначення присвячено Розділ VII Митного кодексу України (далі – МК України) під назвою «Зберігання товарів, транспортних засобів комерційного призначення на складах митних органів та розпорядження ними» [8]. МК України визначено товари як будь-які рухомі речі, у тому числі ті, на які законом поширено режим нерухомої речі (крім транспортних засобів комерційного призначення), валютні цінності, культурні цінності, а також електроенергія, що переміщується лініями електропередачі [8]. Наголосимо, що у даному визначенні вказується, що транспортні засоби комерційного призначення не є товаром у розумінні митного законодавства, натомість валютні цінності, цінні папери, майнові права та обов'язки включені до категорії товару.

Окрім цього, в статті 4 МК України наводяться інші терміни, які мають безпосереднє відношення до категорії товару. Зокрема: «валютні цінності», «іноземні товари», «контейнер», «контрафактні товари», «культурні цінності», «моторні транспортні засоби», «несупроводжуваний багаж», «особисті речі», «піратські товари», «об'єкти права інтелектуальної власності», «припаси», «ручна поклажа», «судно закордонного плавання», «супроводжуваний багаж», «товари, що підозрюються у порушенні прав інтелектуальної власності», «транспортні засоби», «транспортні засоби особистого користування», «українські товари» [8].

До товарів не належать транспортні засоби, що використовуються для міжнародних перевезень пасажирів і товарів, включаючи контейнери та інше транспортне устаткування.

З метою митного регулювання виділяють українські товари та іноземні товари. До українських товарів належать такі, які повністю отримані (вироблені) на митній території України та які не містять товарів, ввезених із-за меж митної території України. Товари, повністю отримані (вироблені) на митній території України, не мають митного статусу українських товарів, якщо вони отримані (вироблені) з товарів, які не перебувають у вільному обігу на митній території України; ввезені на митну територію України та випущені для вільного обігу на цій території; отримані (вироблені) на митній території України. Іноземні товари – це товари, що не є українськими відповідно до вищенаведених ознак, а також товари, що втратили митний статус українських товарів відповідно до МК України. У розділі II МК України визначено критерії щодо встановлення країни походження товару (див. Визначення країни походження товарів) [8].

Крім того, МК України виділяє контрафактні товари – товари, що містять об'єкти права інтелектуальної власності, ввезення яких на митну територію України або вивезення з цієї території є порушенням прав інтелектуальної власності, що охороняються відповідно до закону.

За процесуальним статусом товари щодо яких відбуваються операції з метою реалізації згаданого нами Положення про Державну фіскальну службу України можна поділити на три групи. Так, це є товари (майно) яке підлягає конфіскації, товари (майно) вилучене митниціями (не пов'язано з випадками конфіскації) та повернуте власникам або уповноваженим особам майно [8].

Відповідно до МК України до числа конфіскованого майна необхідно віднести майно (товари) вилучені в результаті вчинення правопорушень визначених ст. ст. 471 МК України «Порушення порядку проходження митного контролю в зонах (коридорах) спрощеного митного контролю»; 472 МК України «Недекларування товарів, транспортних засобів комерційного призначення»; 473 МК України «Пересилання через митний кордон України у міжнародних поштових та експрес-відправленнях товарів, заборонених до такого пересилання»; 476 МК України «Переміщення товарів через митний кордон України з порушенням прав інтелектуальної власності»; 482 МК України «Переміщення або дії, спрямовані на переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України поза митним контролем»; 483 МК України «Переміщення або дії, спрямовані на переміщення товарів через митний кордон України з приховуванням від митного контролю»; 484 МК України «Зберігання, перевезення чи придбання товарів, транспортних засобів комерційного призначення, ввезених на митну територію України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю» [8].

Стосовно вилученого митниціями майна (крім конфіскованого) на офіційних ресурсах ДФС міститься конкретний перелік з прив'язкою до митниць та оцінкою такого майна. Мова йде про 6860 товарних позицій ста-

ном на 01.02.2019 року [9]. Серед інших можна виділити поширені види товарів, які підлягають вилученню, серед яких з обмеженим терміном зберігання, товари, строки зберігання яких чи перебування під митним контролем закінчилися, за якими власник або уповноважена ним особа не звернулася, товари поміщені у митний режим відмови на користь держави, товари власник яких невідомий, тварини, тютюн та алкогольні вироби.

В цілому, у нормативно-правових актах, які поширюють свій регулюючий вплив на митні органи існує більше 30 визначень поняття «товар», значення яких суттєво відрізняються в залежності від сфери застосування.

Так, відповідно до Інструкції про порядок оформлення та використання дозволів/висновків на право здійснення вивезення, ввезення та транзиту товарів, що відповідно до законодавства підлягають або не підлягають експортному контролю, затвердженої наказом Держекспортконтролю України від 03.08.1998 № 163 під товаром розуміються – будь-які вироби, технології, послуги або інформація, що в сукупності або окремо підлягають державному експортному контролю або відповідно до законодавства не підлягає експортному контролю [10].

Відповідно до Порядку митного оформлення товарів, що переміщуються через митні ліцензійні склади транспортних та транспортно-експедиційних організацій, затвердженого наказом Держмитслужби України; від 04.12.1999 № 792 який уже втратив чинність під товаром вважались будь-які предмети, що переміщуються через митний кордон України [11].

В Інструкції про взаємодію посадових осіб митних органів, що здійснюють митні процедури в міжнародному залізничному сполученні, і працівників залізниць України, затвердженої наказом Держмитслужби України, Мінтрансзв'язку України від 18.09.2008 № 1019/1143 товар (вантаж) – це будь-яке рухоме майно (у тому числі валютної цінності, культурні цінності), а також транспортні засоби, за винятком транспортних засобів, що використовуються виключно для перевезення товарів (вантажів) через митний кордон України [12].

В Порядку та строки митного контролю та митного оформлення товарів, що переміщуються лініями електропередачі, затвердженому наказом Мінфіну від 30.05.2012 № 629 товар розуміється як електроенергія, що переміщується лініями електропередачі [13].

У тексті Правил повітряних перевезень вантажів, затверджених наказом Державіаслужби від 14.03.2006 № 186 використовується таке поняття, як «вантаж (або товари)» під яким розуміється майно, що транспортується чи підлягає транспортуванню повітряним, наземним, морським (річковим) транспортом або щодо якого відбуваються операції, передбачені цими правилами, крім поштових відправлень та іншого реквізиту, що перевозяться згідно з міжнародною поштовою угодою, і багажу, що перевозиться згідно з багажною квитанцією [14].

Відповідно до Положення про обов'язкові критерії та фінансові нормативи, а також вимоги, що обмежують ризики в діяльності фінансових компаній при наданні фінансових послуг з адміністрування фінансових активів для придбання товарів у групах, затверджено розпорядженням Нацкомфінпослуг від 08.08.2017 № 3384 товар – це окрема рухома річ, сукупність рухомих речей (крім грошових коштів, валютних цінностей, цінних паперів, майнових прав та обов'язків), яка(і) має(ють) чітко визначені технічні (споживчі) характеристики (показники) [15].

Можна говорити, що в розумінні МК України вище перелічені категорії є різновидами товарів. Як правило, говорячи про товар в митному відношенні, мова йде про предмет, який має фізичну форму, який можна побачити та відчутти на дотик. Однак, це правило не стосується деяких видів товару, зокрема, деяких об'єктів права інтелектуальної власності.

Згідно Порядку переміщення товарів до району або з району проведення антитерористичної операції, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 01.03.2017 № 99 товаром є будь-який товар, у тому числі визнаний в установленому порядку гуманітарною допомогою, який переміщується в районі проведення антитерористичної операції через лінію зіткнення та/або в її межах [16].

З огляду на вищенаведене товари (майно) в митному відношенні можна класифікувати:

- за походженням, критеріями виготовлення (переробки), митним статусом: 1) українські; 2) іноземні;
  - за оригінальністю та дотриманням законодавства права інтелектуальної власності: 1) контрафактні товари; 2) піратські товари; 3) об'єкти права інтелектуальної власності; 4) товари, що підозрюються у порушенні прав інтелектуальної власності;
  - за шляхами (способами) переміщення товару через митний кордон: 1) несупроводжуваний багаж; 2) ручна поклажа; 3) супроводжуваний багаж;
  - за призначенням: 1) особисті речі; 2) припаси;
- 3) товари широкого вжитку.

Також, особливості категорії товарів за групами в митних цілях вказано в УКТ ЗЕД [17].

Висновки з даного дослідження та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Всі зазначені вище критерії та класифікації можуть бути доповнені ще однією, обумовленою особливістю джерел походження

товарів (майна) яке потрапляє у розпорядження митних органів. Також на таку класифікацію впливатиме особливість процедур здійснення розпорядження таким майном. Таким чином, мова йде про:

– *розпорядження товарами на складах тимчасового зберігання* (товари з моменту пред'явлення їх митному органу до поміщення їх у відповідний митний режим можуть перебувати на тимчасовому зберіганні під митним контролем. Тимчасове зберігання товарів під митним контролем здійснюється на складах тимчасового зберігання);

– *розпорядження товарами, транспортних засобів на складах митних органів* (під складами митних органів розуміються складські приміщення, резервуари, криті та відкриті майданчики, холодильні чи морозильні камери, які належать митним органам або використовуються ними і спеціально обладнані для зберігання товарів, транспортних засобів комерційного призначення. На складах митних органів створюються зони митного контролю);

– *розпорядження вилученими пробами та зразками* (проби та зразки вилучені митними органами для експертного супроводження в митній сфері, з метою здійснення ефективного митного контролю та митного оформлення товарів);

– *розпорядження товарами, вилучені митницями ДФС України* (товари щодо яких судом прийнято рішення про його конфіскацію в результаті порушення вимог законодавства).

ЛІТЕРАТУРА

1. Про Державну фіскальну службу України: Постанова Кабінету Міністрів України; Положення від 21.05.2014 № 236. *Верховна Рада України*. База «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-%D0%BF/> (дата звернення: 12.07. 2020).
2. Міроненко В. Право володіння, користування і розпорядження власністю за цивільним законодавством. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. №1. С. 28-33.
3. Прус Л. Загальні засади ефективності розпорядження майном, що переходить у власність держави за порушення митного законодавства. URL: <https://www.ndifp.com/1067/> (дата звернення: 12.07. 2020).
4. Система. *Філософський словарь*. Под ред. И.Т.Фролова. М.: Политиздат, 1986. С.427.
5. Угода про Правила визначення країни походження товарів у СНД від 20.11.2009 року. *Верховна Рада України*. База «Законодавство України». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_m65/ed20111018/find?text=%D2%EE%E2%E0%F0#Text (дата звернення: 12.07. 2020).
6. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами. *Верховна Рада України*. База «Законодавство України». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011/ed20140321#n295 (дата звернення: 12.07. 2020).
7. Пугачевський Г. Діалектичні трансформації властивостей товарів. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/tovary_2010_1_2.pdf (дата звернення: 12.07. 2020).
8. Митний кодекс: Закон України від 13 березня 2012 року № 4495-VI. *Верховна Рада України*. База «Законодавство України». URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4495-17> (дата звернення: 12.07. 2020).
9. Майно, що перебуває в реалізації станом на початок поточного місяця. URL: <http://sfs.gov.ua/pro-sfs-ukraini/struktura-/aparati/departament-finsanuvannya--buhgalters/povidomlen/perelik-vilucheno-mitnitsyami-mayna/mayno-scho-perebuvaе-v-realizatsii/> (дата звернення: 12.07. 2020).
10. Інструкція про порядок оформлення та використання дозволів/висновків на право здійснення вивезення, ввезення та транзиту товарів, що відповідно до законодавства підлягають або не підлягають експортному контролю від 03.08.1998 № 163 : Наказ Держекспортконтролю України. *Верховна Рада України*. База «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0560-98/ed20050112/find?text=%D2%EE%E2%E0%F0#Text> (втратив чинність) (дата звернення: 12.07. 2020).
11. Порядок митного оформлення товарів, що переміщуються через митні ліцензійні склади транспортних та транспортно-експедиційних організацій : Наказ ДМСУ України від 04.12.1999 № 792. *Верховна Рада України*. База «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-06/ed20130108/find?text=%C2%E0%ED%F2%E0%E6+%28%E0%E1%EE+%F2%EE%E2%E0%F0%E8%29#Text> (дата звернення: 12.07. 2020).
12. Інструкція про взаємодію посадових осіб митних органів, що здійснюють митні процедури в міжнародному залізничному сполученні, і працівників залізниць: Наказ ДМСУ України від 18.09.2008 № 1019/1143. *Верховна Рада України*. База «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1157-08/ed20090206/find?text=%D2%EE%E2%E0%F0#Text> (дата звернення: 12.07. 2020).
13. Порядок та строки митного контролю та митного оформлення товарів, що переміщуються лініями електропередачі: Наказ Міністерства фінансів від 30.05.2012 № 629. *Верховна Рада України*. База «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1037-12/ed20170404#n15> (дата звернення: 12.07. 2020).
14. Правила повітряних перевезень вантажів : Наказ Державіаслужби від 14.03.2006 № 186. *Верховна Рада України*. База «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1023-03/ed20060410/find?text=%C2%E0%ED%F2%E0%E6+%28%E0%E1%EE+%F2%EE%E2%E0%F0%E8%29#Text> (втратив чинність) (дата звернення: 12.07. 2020).
15. Положення про обов'язкові критерії та фінансові нормативи, що обмежують ризики в діяльності фінансових компаній при наданні фінансових послуг з адміністрування фінансових активів для придбання товарів у групах: Розпорядження Нацкомфінпослуг від 08.08.2017 № 3384. *Верховна Рада України*. База «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1309-17/ed20170808#n35> (дата звернення: 12.07. 2020).
16. Порядок переміщення товарів до району або з району проведення антитерористичної операції: Постанова КМУ від 01.03.2017 № 99. *Верховна Рада України*. База «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/99-2017-%D0%BF/ed20170301#n29> (дата звернення: 12.07. 2020).
17. Митний тариф України. *Верховна Рада України*. База «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/584%D0%B0-18#Text> (дата звернення: 12.07. 2020).